

3. számú melléklet

Környezetnevelési program

1. Alapelvek, jövőkép, célok

1. Alapelvek, jövőkép

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolának biztosítania, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős, magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását. A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

Belvárosi iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. Egyre bővül azonban a kör. Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is.

Tanórán, laboratóriumban, nyári táborokban vagy a nemzeti parkokban megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

2. Konkrét célok

- *Folyamatos teljesítés:*
 - az egészségnevelési program frissítése
 - a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához
 - a tantestületen belül továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása
 - új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése
 - drog-prevenációs program folytatása
 - osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

- *Hagyományok ápolása:*
 - iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára
 - városunk nevezetességeinek feltérképezése
 - az iskola hírességeinek élete-kutatás
 - évfolyamonként erdei programok szervezése, megvalósítása
 - nemzeti park látogatás megszervezése és lebonyolítása

- *Szaktárgyi célok:*
 - a kétszintű érettségi környezeti nevelési vonatkozásainak tananyagba építése
 - a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei
 - a kétszintű érettségire felkészítés (környezetvédelmi kérdések, problémák és megoldási lehetőségeik)
 - a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti, és az épített környezetre, az emberre)
 - interaktív módszerek alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok)
 - tanórán kívüli szakórák szervezése
 - természetvédelmi versenyekre felkészítés
 - multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon

- számítógép, interaktív tábla felhasználása a tanórákon.

2. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

- A tanórákon hozzárendeljük az adott témához a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettal, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.
- Az egyszerű módszereket laboratóriumban megtartott tanórákon tanítjuk meg. Külön, kiemelten kezeljük ezek elemzését, a következtetések megfogalmazását, a tapasztalatok hatásainak értékelését.

Nem hagyományos tanórai keretben

- A 9. évfolyamosok Fertő-Hanság Nemzeti Park látogatásban vesznek részt, ahol komoly terepi munka zajlik.
- Évközben többször Botanikus kert látogatást, a környező erdők (Szarhalom, Soproni-hegyvidék) bejárását, múzeum látogatásokat szervezünk.
- Lehetőség szerint gyárlátogatást is tervezünk (Sörgyár).

Tanórán kívüli programok:

- A kempteni testvériskolával együtt környezet-, természetvédelmi projekteket, megfigyeléseket végzünk, melyeket együtt elemezzük.
- A szülők részére környezeti nevelési előadásokat szervezünk.
- A gyerekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat (pl. Kitaibel Pál Biológaverseny, Csapody Vera Emlékverseny, Hermann Ottó Verseny).

- Idegen nyelveken fordítási versenyeket szervezünk, ahol gyakran szerepelnek természetvédelemmel foglalkozó cikkek is.
- Részt vállalunk különböző környezeti neveléssel foglalkozó kiadványok összeállításában, megírásában.
- Különböző akciókban veszünk részt:
Az iskolában rendszeresen, különböző gyűjtési akciókat (elem- alumínium-, használt háztartási zsiradék és papírgyűjtés) szervezünk.
- Kiállításokat rendezünk jeles alkalmakra: a Föld Napján rajz- és fotókiállítást, nyári táborokról bemutató, illetve az iskolánapi poszterekből összeállított kiállítást.
- Tanulóink sok környezetvédelemmel foglalkozó csoport akcióiban vállalnak komoly feladatokat.
- Évente rendezünk iskolanapot, amelynek témája és helyszíne évről-évre változik. Az egész iskola részvételével diákjaink megismerik a közvetlen környezetüket (természeti és épített), hagyományainkat, értékeinket.

3. A környezeti nevelés tartalma

1. Környezeti nevelés 7-8. évfolyamokon

a) Ismeretszerzési-feldolgozási és alkalmazási képességek

- legyen képes a természet jelenségeit (tárgyak, élőlények) és folyamatait észrevenni, azokat elemi szinten megfigyelni
- vegye észre a természet szépségeit (sokféleségét)
- lássa be, hogy környezetének állapota saját egészségére is hatással van, igényelje az egészséges körülményeket
- ismerje fel, hogy felelős a természet jövőjéért, fenntarthatóságáért
- tudjon egyszerű természettudományi vizsgálatokat, kísérleteket végrehajtani
- tudja a megfigyeléseket, méréseket, a kísérlet során nyert adatokat áttekinthetően rendezni
- törekedjen a természet-, környezetvédelmi problémák enyhítésére, megoldására

b) Tájékozottság az anyagról

- tudja, mely anyagok szennyezik legjobban a környezetet

- ismerje az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok (alkohol, nikotin, drog, gyógyszer) szervezetre gyakorolt hatását

c) Tájékozódás időben

- tudja, hogy az élőlények, a földi élet is változnak, fejlődnek az idő múlásával
- tudja, hogy az idő az egyik alapvető jellemzője a természeti jelenségeknek
- tudja, hogy egyes folyamatok megfordíthatók, bizonyos folyamatok nem
- legyen áttekintése az élőlények egyedfejlődéséről

d) Tájékozódás térben

- ismerje a környezetében élő növények és állatok elterjedését
- legyen áttekintése az egyes kontinensek, országok jellemző növényeiről, állatairól, biológiai sokféleségről
- értelmezze az élőhely és élőlény szoros összefüggését, a környezeti feltételek figyelembevételével

e) Tájékozottság a természettudományos megismerésről, a természettudomány fejlődéséről

- tudatosuljon benne, hogy a természetről szerzett ismereteinket a megfigyelés, vizsgálódás, kísérletezés, mérés útján szerezzük meg
- ismeretei felkészültségének megfelelő könyvek, cikkek, rádió, televízió, előadások, hallgatása, nézése révén is fejlesztheti
- ismerje a tananyaghoz kötődő tudósokat, azok eredményeit
- értse, hogy a megismerési folyamat közelít a valóság felé

f) Részletes követelmények, összhangban megvalósítható céljainkkal

A tanulók biztossá váljanak az alapkészségekben

- írás
- értelmező olvasás
- logikus gondolkodás alapjai
- alapfogalmak precíz elsajátítása
- elképzelő képesség
- rajz és vizuális alapkészségek
- jó megfigyelő képesség

- szép, érthető beszédkézség
- érdeklődő, kérdező képesség.

Belépő modulok

7. osztály

- tanulók ismerjék meg lakóhelyük, szülőföldjük természeti, környezeti, kulturális értékeit erősítve BIZTONSÁGUKAT.
- a megismerés folyamatát az ÉRZELMEK is motiválják
- tárgyak, jelenségek egységes kezelése
- lényeges dolgok egységes észrevétele, megfigyelés
- energia elemi szintű értelmezése
- energiaforrások, felszíni formák a közvetlen környezetben
- testmozgás, személyes higiénia
- környezeti hatások a településünkön
- növény-, állatfajok, jellegzetességek megismerése
- élővilág sokféleségének tanulmányozása
- a folyamatok logikus egymásra épülésének logikai BEVEZETÉSE
- egyéni -, csoportmunka gyakorlása
- „megfigyelés, tervezés, végrehajtás” egység bevezetése
- nem egyedül élek a Földön elv erősítése.

8. osztály

- sűrűség, tömeg, térfogat tér, idő értelmezése
- kölcsönhatások elemzése
- súrlódás, közegeellenállás jelensége a mindennapokban és az élővilágban
- energia-előállítás
- energiaváltozás törvénye
- energiaáramlás
- elektromos áram előállítása
- veszélyes hulladékok
- megújuló, meg nem újuló erőforrások

- energiatakarékosság
- fenntartható erőforrás nyerés
- váltakozó áramú generátorok erőforrásai
- testünk energiaforrásai
- testünk takarékos életvitele
- környezetszennyezés
- az ember egészsége, normál életvitel
- „megfigyelés, tervezés, végrehajtás” gyakorlása a célnak megfelelően
- egyéni és csapatmunka fejlesztése
- toleranciára, megértésre nevelés

Az osztályfőnöki munka és a környezeti nevelés

7. évfolyam: A fogyasztói társadalom. A hulladék

Tudjuk, hogy nem jól csináljuk. És mégsem változtatunk vásárlási szokásainkon? Mit veszünk? Mikor, miért? Hogyan vagyunk becsapva, manipulálva a csalóka reklámok által? Miért vásárolunk drága pénzen hulladékot? Hol van a szemét, amikor nincs? Valóban eltűnt, vagy csak nem látható? Ezekre és ezekhez hasonló kérdésekre keresünk választ. Vásárlási felmérések, interjúk, kérdőívek segíthetik a feltárást Szennyvíztisztító, hulladéklerakó felkeresése a megoldás egyik lehetőségét mutatja be.

Környezeti nevelés (5 óra)

- Mikrokörnyezetünk, az osztálytermünk esztétikus díszítése
- A fogyasztói társadalom. A hulladék.
- Vásárlási szokásaink, a csomagolás reklámfogás?
- Javasolt program: egy hulladék lerakó megtekintése vagy egy előadás a szelektív hulladékgyűjtésről, annak helyzetéről városunkban (a Soproni Városüzemeltetési Kft. meghívott szakembere nyújthat tájékoztatást, vagy a tanulók saját maguk dolgozzák, kutatják fel a témát.)

8. évfolyam: A varázsszó: energia

Miből lesz? Talán a semmiből keletkezik? Mivé válik? Hol tűnik el észrevétlenül? Valóban eltűnik, vagy átalakul? Mit ad nekünk, és mit vesz el unokáinktól? Tegyük

láthatóvá, megfoghatóvá, mérhetővé, utolérhetővé! Látogassunk el valamilyen bányába, erőműbe, közüzemi szolgáltatóhoz. Vegyük „nagyító alá” közüzemi számláinkat!

Környezeti nevelés (5 óra)

- Környezetünk védelme- az egyéni felelősség kérdései. (Mit tudunk tenni saját helyünkön a tiszta környezetért? A reklámok hatása választásainkban.)
- A varázsszó: energia. (Miből lesz? Mivé válik, eltűnik-e, vagy csak átalakul?)
- Közüzemi szolgáltatások
- Javasolt program: a helyi Vízmű meglátogatása

A környezeti nevelés helyi tartalma a tantárgyak nevelési programja szerint

7. évfolyam

- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)
- Városismereti séta
- Sopron környéke (tanulmányi kirándulás)
- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)

8. évfolyam

- Szelektív hulladékgyűjtés
- Látogatás egy modern hulladék-feldolgozóba
- Hírek, újságcikkek gyűjtése
- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)
- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)

2. Környezeti nevelés 9-12. évfolyam

Hosszú távú cél:

A diákokban ki kell alakítani:

- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt
- a környezet értékei iránti felelős magatartást
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség megőrzését
- a rendszerszemléletet
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás
- ökológiai szemlélet
- szintetizálás, analízis
- kreativitás
- együttműködés, alkalmazkodás
- vitakészség, kritikus véleményalkotás
- értékelés és mérlegelés készsége
- kommunikáció, médiahasználat

Módszerek:

- kooperatív tanulási technikák
- projekt módszer
- terep gyakorlati módszerek
- kreatív tevékenység
- művészi kifejezés
- drámapedagógiai lehetőségek

Ismeretszerzési képességek:

- a természeti jelenségek megfigyelésén kívül legyen képes az ok-okozati összefüggések észrevételére
- legyen képes a problémamegoldó gondolkodásra, döntésképességre
- értse meg a globális összefüggéseket
- tegyen szert az ökológiai gondolkodás képességére, érezzen felelősséget a környezet védelmével szemben
- sajátítsa el alapvetően szükséges viselkedésformákat, normákat
- rendelkezzen rendszerszemlélettel
- szeresse, tisztelje a természetet.

A diákok legyenek képesek:

- a környezeti hatások és az egészséges testi fejlődés kapcsolatát észrevenni
- lényeges és lényegtelen információk közti különbségtételre
- problémafelvetésre, vitára, véleményalkotásra

- az ember természetátalakító tevékenységét megérteni
- a világot érintő globális problémák felismerésére
- a környezeti mérések eredményeinek elemzésére, értelmezésére
- táblázatok, grafikonok készítésére, elemzésére
- szintetizáló, lényegkiemelő logikus gondolkodásra
- tudjanak a valós életből vett példákat elemezni, megfelelő következtetéseket levonni
- egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni
- a környezeti változások magyarázatára
- az egészségkárosító hatások megismerésére,
- (a csökkentés lehetőségeinek megismerésére is)
- az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőinek megismerésére; (ok-okozati összefüggések)
- a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikák elsajátítására
- a környezetvédelemmel foglalkozó szervezetekkel való együttműködésre
- grafikonok, adatok értelmezésére
- komplex, integráló gondolkodásmódra.

Az osztályfőnöki munka és a környezeti nevelés

9. évfolyam: Környezeti nevelés (3 óra)

- A racionális, egészséges életvezetés, életmód kialakítása
- Szokásaink a múlt, a jelen, a jövő környezetében
- Javasolt program: elhasznált elemek gyűjtése iskolánkban, elemgyűjtő felállításának
- kezdeményezése a Soproni Városüzemeltetési Kft. segítségével
- Mikrokörnyezet kialakítása, osztálytermünk díszítése C és D osztályok + 0. évfolyam
- A fogyasztói társadalom. A hulladék. C és D osztályok + 0. évfolyam

10. évfolyam: Környezeti nevelés (4 óra)

- Az iskolai klubhelység közös kialakítása

- Az épületek falait elcsúfító, szóró-palackokkal felvitt firkálasok és rajzok ellen világszerte fellépnek .A falfirkákról általában, a graffiti.
- A „füstmentes” környezet
- Az iskolai „Egészség Hét” szervezésében való aktív közreműködés
- Részvétel a Dallos-hegyi kórustalálkozón

11. évfolyam: Környezeti nevelés (4 óra)

- Az iskola folyosóján falíújság készítés a Víz napjáról március 22-én
- Megemlékezés a Föld napjáról április 22-én - túra keretében a Soproni-hegységben
- A Soproni Őszi Tárlat megtekintése
- Az iskolai növényeink folyamatos ápolása, pótlása
- Részvétel a megyei Illemtani csapatversenyen

12. évfolyam: Környezeti nevelés (4 óra)

- Egészségfejlesztő folyosói falíújság folyamatos gondozása
- A Sopronkőhidai Börtön látogatása, tapasztalatok levonása, összegzése
- Budapesti múzeumlátogatás: pl a Terror-háza, a Holocaust Dokumentációs Központ megtekintése

A környezeti nevelés helyi tartalma a tantárgyak nevelési programja szerint

9. évfolyam

- Nemzeti Park (tanulmányi kirándulás)
- Házi dolgozat készítése
- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)
- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)

10. évfolyam

- Társadalmi kontroll, civil kezdeményezések, érdekvédelmi szervezetek megismerése (előadások)
- Törvényi szabályozás (általános ismeretek)
- Házi dolgozat készítése
- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)

- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)

11. évfolyam

- A gazdaság és a környezet kapcsolata
- Üzemlátogatás (tanulmányi kirándulás)
- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)
- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)

12. évfolyam

- Mindennapi környezetünk (az iskola és az otthon)
- A Föld Napja (kirándulás, pályázatok, filmvetítés)